

فاکتورهای محیطی موثر بر رشد و عملکرد گیاه دارویی آلوئه ورا

شاهین فاروقی*

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، گروه باغبانی، اراک، ایران

چکیده

آلوئه ورا (*Aloe vera* L.) گیاهی گوشتی و چندساله از خانواده *Liliaceae* از جنس *Aloe* است که به دلیل داشتن خواص بسیار زیاد دارویی و درمانی قرن‌هاست که مورد توجه ویژه قرار گرفته است. ژل آلوئه ورا مهم‌ترین قسمت گیاه می‌باشد که دارای بیش از ۲۰۰ ماده موثره شامل ماده موثره شامل عناصر ضروری بدن، ویتامین‌ها، پروتئین‌ها، چربی‌ها، اسیدهای آمینه و پلی‌ساکاریدهاست. فاکتورهای محیطی متعددی مانند عناصر غذایی، آبیاری، تراکم بوته، محرک‌های زیستی رشد و ... بر رشد و عملکرد گیاه آلوئه ورا موثر هستند. در آزمایشی سه سطح تراکم (۲، ۴ و ۶ بوته در متر مربع) و سطوح نیتروژن (۵۰، ۱۰۰ و ۱۵۰ کیلوگرم در هکتار) قرار داده شدند. نتایج نشان داد که سطوح نیتروژن و تراکم بر صفات مورد بررسی تأثیر معنی‌داری داشتند. در بین صفات عملکرد بیشترین عملکرد وزن برگ، وزن ژل و وزن کل گیاه در تیمار ۱۵۰ کیلوگرم در هکتار کود نیتروژن و تراکم و تراکم ۴ بوته در متر مربع و بیشترین عملکرد تعداد برگ و تعداد پاجوش در سطح ۱۵۰ کیلوگرم کود نیتروژن و تراکم ۶ بوته در متر مربع حاصل شد. از آنجا که در گیاه آلوئه ورا میزان ژل از اهمیت فراوان دارد، با توجه به شرایط اقلیمی مورد تحقیق در تیمار کود نیتروژن ۱۵۰ کیلوگرم و ۴ بوته در متر مربع بیشترین وزن ژل حاصل شد. همچنین در تحقیقی تیمار ۱۵۰ کیلوگرم K_2O باعث تولید بیشترین مقدار ژل و برای P_2O_5 تیمار ۱۰۰ کیلوگرم در هکتار بعنوان مؤثرترین تیمار شناخته شد.

کلمات کلیدی: آلوئه‌ورا، آبیاری، نیتروژن، پتاسیم، فسفر، تراکم بوته